

Bed det derefter stedfundne Valg valgtes David, Fenger og Tscherning, hver med 57 af 58 afgivne Stemmer. (38 dannede absolut Pluralitet.)

Man gif dernæst over til at fortsætte Behandlingen af Lovforslaget om Troesfrihed, og navnlig da til Behandlingen af Paragrafferne 1 og 2 med de dertil hørende Endringsforslag.

J. A. Hansen: Hvad angaaer § 1, da stemmer jeg naturligtvis principaliter for Mindretallets § 1, som er foreslaaet under Nr. 4 af Endringsforslagene. Jeg skal ikke gaae ind paa en Motivering af denne min Mening, jeg skal kun henvise til det klare og grundige og udtømmende Foredrag, om dette Spørgsmaal, vi igaar hørte af den ærede Rigsdagsmand for Bræsto Amts 4de Valgkreds (Grundtvig). Idet jeg henholder mig dertil, skylder jeg kun at sige et Par Ord i Anledning af den Dom, som igaar blev fældet over dette Foredrag, idet det blev kaldt en løs Udtalelse, som ikke alene skulde være unyttig men endog skadelig. Da jeg erklærer, at jeg tiltræder dette Foredrag, saa kan den Dom, som derom blev udtalt, jo ogsaa siges at være udtalt over mig, og jeg skal derfor gjøre opmærksom paa, hvor besynderligt man i en saadan Sag er stillet, idet man tilbiger, naar der har været Tale om kirkelig Frihed og Troesfrihed, da har været bekyldt for, at de, som altid talte for denne Frihed, aldrig lode et Ord falde om Troens Væsen og Troeslivet; det var en Beskyldning, som dengang blev gjort, som jeg troer, ubespøjet, idet der ikke havde foreligget nogen Sag, hvor der var Anledning til at komme ind paa disse Spørgsmaal. Nu forelaaer der imidlertid en saadan Sag, og, da et æret Medlem saa gaaer ind paa at tale om disse Ting, saa beskyldes han for at gjøre Noget, som ikke alene er unyttigt, men skadeligt, Noget, som er en løs Udtalelse, saa, enten man gaaer ind paa disse Sager eller man ikke gjør det, er man udsat for at høre Bebrejdelser derfor. Idet jeg har tilladt mig at slutte mig til det nævnte Foredrag, skal jeg gaae over til at tale om et Par af de Bemærkninger, der ere gjorte til Forsvar for Fleertallets Forslag og som Indvendinger

imod Mindretallets. Der er lagt Vægt paa, at det skulde være et særdeles Hensyn til Folkets Sæder, som skulde gjøre, at man ikke gif ind paa Mindretallets Forslag, og der er gjort en væsentlig Adskillelse imellem Sæder og Vaner ved denne Leilighed. Det kunde nu være interessant at høre, hvor Grændsen ligger imellem et Folks Sæder og et Folks Vaner, idet jeg ikke formaaer at see, hvor denne Grændse er; men det er maaskee ogsaa kun indviiede Folk, som kunne see denne Grændse. Der blev derhos sagt, at Sæderne skulde være begrundede i noget Høiere, noget Ewig, noget Guddommeligt; men, ere de det, hvilket jeg ingenkunde vil modstige, saa troer jeg ikke, at Sæderne skulde være saa løse og saa overfladiff begrundede, at en Frihed til at unddrage sig fra dem for dem, der ikke fandt noget Høiere, Hødlere og Guddommeligt i dem, at en Frihed, siger jeg, for disse til at unddrage sig dem, skulde være aldeles at kaste de Sæder overeide, som ere begrundede i noget Høiere, Ewig og Guddommeligt, det kan jeg ikke forstaae; jeg troer, at hvad der er begrundet i det Ewige, Guddommelige og Høiere, det er begrundet i det indre Menneffe og ikke i nogen ydre Tvang, og jeg troer, at det indre Menneffe udvikler sig bedst under ydre Frihed. Der blev, da man lagde særdeles Vægt paa de Udtalelser, som fra Folkets Side er fæet i denne Sag, yttret den Mening, at disse Udtalelser for Størstedelen vare begrundede i Misfyndning og Misledelse, men man svarede da, at saaledes sagde man altid, naar Folkets Udtalelser ikke stemmede med Guds egen Attraa; det kan godt være, man siger det, jeg indrømmer selv, at man siger saaledes, men Spørgsmaalet er kun i hvilket Tilfælde man siger det med Grund, og i hvilket Tilfælde man siger det uden Grund. Naar Folket udtaler sig om en Sag, som igjennem en Narrække har været offentlig debatteret, baade i Pressen i offentlige Forsamlinger og i Landets Repræsentationsforsamlinger, og har været modfagt og belyst fra alle sine Sider lige for Folkets Dine, saa siger jeg, at det er uden Grund, naar man paaftaaer, at Folkets Udtalelser herom skulde være begrundet i Misledelse og Misfyndning; naar man derimod paaftaaer dette i